

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Toți ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

† IOAN M. MOLDOVANU.

Conducătorii bisericii și ai neamului nostru s'au împuținat cu unul. Din numărul lor restrâns, în aceste zile extra-ordinari și extrem de critice, a căzut sub neîndurata sabie a morții unul dintre cei mai luminați și mai respectați bărbați ai poporului românesc, Canonicele preposit Ioan M. Moldovanu. Etatea înaintată de peste 82 de ani, boala grea și îndelungată, care de un an de zile l-a ținut legat de pat, i-a consumat pe încetul puterile; și nici cumpătul, cu care se obișnuia încă din tinerețe a-și vindeca morbul trupului, nici medicii iscusiti, la cari a cercat ajutor, nu au putut împedeca cursul firei, care în noaptea de 20 spre 21 Sept. a. c. iea vieața trupească a distinsului bărbat.

Deși moartea nu ne-a venit pe neașteptate, cu toate acestea ne-a consternat adânc și ne-a umplut inima de durere... El și-a primit deja cununa gloriei dela Părintele ce-lesc, dară golul imens, ce l-a lăsat în rândurile noastre ne face să îmbrăcăm doliu general, pentru pierderea grozavă, ce o simțim prin depărtarea lui.

El a fost consilierul și bărbatul de încredere, luminat, probat, cu experiențe bogate și cu sfat înțelept la trei mitropoliți. El a fost decoarea și sufletul Capitlului aproape patru decenii. În toate actele de însemnătate și de mare importanță pentru biserica și instituțiunile noastre bisericești culturale, ce s'au săvârșit de Capitlul și consistorul metropolitan, el a avut partea leului. El și în cele mai dificile situațiuni știă indica calea practică spre a salva interesele bisericii.

Academia română îmbracă haina de doliu pentru pierderea celui mai valoros membru din afară de regat; deplânge un bărbat erudit, care prin scrutarile, colecțiunile prețioase de documente și scrierile sale de cuprins istoric continuă opera de redeșteptare și regenerare națională inaugurată de marii reprezentanți ai școlii blăjene: Șincai, Maior, S. Clain și T. Cipar.

Asociațiunea pentru cultura română și literatura poporului român varsă lacrimi pentru fondatorul generos și prezidentul său distins. Canonicele Moldovanu, ca bărbat de inimă și cu vederi largi, a fost de față și a

lucrat cu devotament deplin în tot locul, unde interesele noastre culturale, sociale, economice și de orice natură au reclamat prezența lui încurajatoare și sprijinul lui puternic.

Spiritul de jertfă pentru ajutorarea de-a-proapelui îl cunosc preabine miile de țărani, pe care i-a scăpat de ruină și i-a adus la stare înfloritoare. Mai ales pot să descopere nobilul altruism al acestui mecenat lungul șir de intelectuali români, cari au putut studia și la școli înalte, și așa au putut ajunge la poziții frumoase, numai cu ajutorul întins de prepozitul Moldovanu. El le-a pus o singură condiție: să nu spună, că sunt ajutați, dară la timpul său să ajute și ei pe alți tineri români de bună speranță. Iată un metod propriu de a deprinde filantropia în interesul binelui public chiar și după moarte.

Canonicele I. M. Moldovanu, care a fost atât de darnic pentru scopuri culturale și de binefacere, cât chiar toată averea sa, evaluată aproape la un milion coroane, a dat-o spre aceste scopuri, față de sine însuși a fost cruțător și nepretentios. A trăit simplu și cumpătat, încât avea aparența mai mult a unui călugăr aschet, decât a unui înalt dignitar bisericesc. La el cuvintele: „totul pentru națiune” nu erau o frază, ci au exprimat adevărul deplin.

Spiritul său vial, afabilitatea și condescența, prevenirea și modestia lui în conversare, agerimea de spirit, cumpănirea calmă, voința rezolută și energia lui, când se tracta de fapte momentuoase și de interes public, l-au făcut iubit și respectat de toți.

Acum, copleșiți de durere, nu suntem în stare a aprecia după merit ideile și faptele mari ale fericitului I. M. Moldovanu. Nu ne îndoim însă că istoria noastră bisericească și națională, judecându-le cu deplină obiectivitate, îi va rezervă în cadrele sale un loc dintre cele mai de frunte.

Noi, cari l-am cunoscut, cari am fost martori la un lung șir dintre faptele mari și neperitoare îndeplinite de prepozitul I. M. Moldovanu, prin aceste șire aducem omagiul și tributul nostru de recunoștință memoriei lui binecuvântate.

Cercular.

Din tristul prilej al trecerii din viață a prepozitului Ion Micu Moldovan, Excelența Sa a trimis clerului arhidiecezan următorul cercular:

Ilustritatea Sa Reverendissimul *Ioan M. Moldovanu*, prelat domestic al Sfinției Sale Pontificelui Roman, canonic, prepozitul Veneratului Capital al Bisericii Metropolitane Greco-Catolice de Alba-Iulia și Făgăraș cu hramul Prea Sfinței Treimi în Blaj, Membru al Academiei române și fost prezident al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, după o viață pusă în serviciul S. bisericii și al neamului românesc, a adormit în Domnul Luni în 20/7 Septembrie 1915 în al 83-lea an al etății și al 56-lea al preoției sale. Marele luminător și binefăcător al neamului și al bisericii noastre cu privire la înmormântarea sa a făcut dispozițiunea următoare:

„Pentru îngroparea mea dispun următoarele:

1. *Îngroparea să fie cât se poate mai simplă și nici la un caz să nu se speseze mai mult ca 200 (două sute) coroane, din cari 100 coroane să se dea parohului local pentru dânsul și slujitorii bisericii, unde se va întâmpla moartea mea, — iară 100 coroane să fie pentru sicriu și alte lucruri de lipsă, cari nu s'ar afla la casă. Competința reuniunii să se împartă la săraci.*

2. *Să nu se dea anunțuri, nici alte semne de moarte.*

3. *Ceremonia prescrisă de biserică să o împlinească parohul locului, la care devine îngroparea mea în mod natural, de-ce-oară statutele capitulare nu au altă dispunere.*

4. *Dacă mi se va întâmpla să mor în Blaj, tinerimea dela școli și conducătorii ei să nu se distragă dela ocupațiunile lor spre a-mi face mie pompă; că de pompă m'am ferit în toată viața.*

5. *Nici predică, nici altfel de cuvântare să nu se țină la îngroparea mea.*

6. *Rămășițele mele să se ducă la mormânt în modul îndatinat la bătrâni, adecă pe mâni și nu cu trăsură.*

7. *Monument să nu se pună la groapa mea.*

Acestea le dispun pentru îngroparea mea și poftesc să se împlinească din cuvânt în cuvânt.

Blaj, 14 Septembrie 1904.

I. M. Moldovanu m. p.

Pietatea față de ilustrul defunct, pe care îl jelim cu toții, ne impune să respectăm întocmai dispozițiunea de mai sus.

Sufletul marelui și generosului defunct îl recomandăm rugăciunilor evlavioase ale Veneratului Cler Arhidiecezan.

Blaj, din ședința capitulară ținută la 21/8 Septembrie 1915.

Dr. Victor Mihályi m. p.

Arhiep. și Mitrop. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Ioan M. Moldovanu.

(1833—1915.)

— Notițe biografice. —

De Dr. Ioan Rațiu.

Blajul s'a îmbrăcat în jale, căci a căzut stâlpul lui cel mai puternic. Neamul românesc din această țară astăzi înregistrează o pierdere, care cu greu o va putea înlocui viitorul. Bătrânul dignitar bisericesc, venerabilul Părinte Prepozit Ioan M. Moldovanu s'a săvârșit întru Domnul. S'a stâns din viață ca un martir, consumat de suferințe, dar cu sufletul întreg, plin de lumina cerească, căre-l așteaptă, ca pe un patriarh din vremile biblice, bun și drept, îngăduitor și pacinic, înțelept și curat.

Cu Prepozitul I. M. Moldovanu se mută dela noi și cel din urmă om mare din generația bătrână, martor al vremilor istorice, erou al convingerilor sale, învățate dela mării săi dascăli din Blaj, cari cu multă știință și cu mai mult foc în suflet, au ilustrat pe vremuri catedrele acestor măndre institute, și au pus deodată și temelile redeşptării noastre naționale. Și dela dascălii săi nemuritori, din vremile acele bogate în evenimente ne-a adus și ne-a lăsat și nouă o sfântă moștenire: munca cinstită, credința tare în Dumnezeu, dragostea de neam și alipirea îndârjită către steagul strămoșilor nostri.

În rândurile ce vom scrie în grabă, nici nu putem, nici nu voim să cuprindem toate faptele mari ale regretatului Prepozit I. M. Moldovanu. Mai târziu în momente de reculegere și liniște deplină, fără îndoială, se va face și biografia completă demnă de ilustrul reposat, zugrăvind în cadre largi întreaga viață și activitatea sa bogată în rezultate reale. Pentru astădată ne vom mărgini să trecem în scurtă revistă numai momentele mai însemnate din viața sa, din care încă se vor putea vedea virtuțile alese ale celui mutat dela noi.

*

Tineretea lui I. M. Moldovanu.

Fiu de iobagi săraci, s'a născut la 13 Iunie 1833 în Varfalău, co-

FOIȚA.

Discurs festiv.

(Rostit de I. M. Moldovanu, prezidentul „Asociațiunii“, cu ocazia adunării generale ținută la 27 Aug. n. 1898 în Beiuș.)

Onorată adunare generală!

Inima noastră saltă de bucurie: pentru că această convenire anuală a societății noastre o putem serba între munții Bihorului celui cu nume și strălucire veche, — în focalarul, carele cu multe zeci de ani răspândește lumina și cultura în sinul poporului român.

După descensiunea spre ținutul, unde primii descălecători, întemeietorii neamului românesc, au pus mai întâiu piciorul pe pământul acestei patrie a noastre, binecuvântat cu multe frumuseți și daruri, vedem acum locul adunării noastre generale mutat întru alta regiune, iarăș apuseană și situată la marginea teritorului locuit de români. Așa spre bucuria noastră a tuturor se adună și întregesc ochiurile acelei catene, carea în mod văzut și arătat are să împreune odinioară toată suflarea română din regiunile Ungariei.

Falnicul Bihor este carele ne cuprinde cu brațe deschise și ne împarte cu abundență salutări frățești. Fie și el salutat din partea noastră cu toată căldura și iubirea inimei noastre românești.

Onorată adunare generală! Puține și rari sunt ocaziunile, întru cari Românii devotați binelui comun al neamului lor se pot consulta asupra unor întrebări de interes vital pentru noi.

Când lumina și cultura a început a se răspândi prin regiunile noastre, îi vedem și pe ei întărindu-se cu armele culturii și încercând puterea acestor arme. La început îi vedem alergând la sorginți de cultură străine, iară mai târziu și ei întemeiază pentru sine foculare de aceste.

Chiar în locul acesta, unde suntem adunați spre a ne împărți salutări frățești și a împlini agende culturale de prima ordine, bărbați, a căror amintire în veci se va face cu laude, au ridicat institute culturale, cari de multe zeci de ani au răspândit și răspândesc lumini binefăcătoare în sinul poporului românesc, deșteaptă simțul național și-l interesează pe el.

Iară ca să avem o legătură comună între noi, — ca să împreune deosebitele centre de cultură mai mici și mai mari, mult depărtate unul de altul, — ca să lege toate palpațiunile de felul acesta ale inimei românești, au întemeiat societatea comună pentru toți Românii din Ungaria, a cărei adunare anuală o serbăm acum.

Onorată adunare generală! Asociațiunea pentru literatura română și cultura popo-

mună situată în scaunul Arieșului, azi comitatul Turda-Arieș, din părinții Vasile Moldovanu și Domnica Docea, fiind al treilea copil. Primele învățături le primește în școala din satul său natal. Ajutat de mintea sa ageră și de bunătatea canonicului Vasile Rațiu de Nagylak, mai înainte fost paroh și protopop al Turdei, în 1842 vine la Blaj ca elev în clasa II. primară. În casa aceluiași canonic află adăpost în schimbul unor mici servicii, ce putea îndeplini. Mai târziu lucră toate la casă, — și munca i-a fost dragă de atunci toată viața —, dar studiul progresă și elevul era tot cel mai de frunte în școală.

Studentimea de azi, situată în toate privințele neasămănat mai bine, nu-și poate nici închipui greutățile și mizeriile chiar, cu cari se luptă studentimea de pe vremile vechi.

În cea mai mare a lor parte — în lipsa internatelor și a cuartirelor comode de astăzi — se susțineau îndeplinind diferite servicii pe la călugării și profesorii celibi, primind hrană dela aceștia, sau „fertură“ dela Seminar; studiind din manuscrise la zarea slabă a luminii de său, în lipsa completă a manualelor tipărite.

Aici isprăvi și humanioarele (retorica) până în 1848,

De multe ori își povestea cu amănunte amintirile din acele vremi, evocând trecutul cu o rară memorie, ușurință și precizie.

În adevăr erau foarte instructive aceste povestiri pentru cel ce nu cunoaște acele vremi decât numai prin negura depărtării.

Astfel amintirile sale despre învățăturile din Blaj, și despre limba, în care se propuneau diferitele studii înainte de 1848, aveau o adevărată valoare istorică. În clasele normale, de pildă, se mai propunea și românește, de altcum și aici era la modă limba latină. În gimnaz numai religia se învăța românește. Celelalte studii, ca aritmetica, geografia și istoria se predau numai latinește. Limbei latine i-se da mare însemnătate, mai ales dela clasa a III-a gramaticală înainte, unde se predă sintaxa ornată, din autori. De asemenea clasa IV și V: retorica și poezia se făcea exclusiv în aceeași limbă, și astfel toți elevii își câștigau cunoștințe temeinice în latinească.

În liceu, care însă nu-l făcuse după sistemul vechiu, Simeon Bărnuț și Ioan Rusu, autorul Icoanei păământului introduseră limba română, acela la filosofie, iar acesta la istoria universală, la care adăoga și unele părți din istoria națională. Nicolae Marcu însă propunea fizica latinește, ceea ce dădu motiv „filosofilor“ să se pună în grevă sub conducerea lui Alexandru Papiu Ilarianu.

Asemenea aflai din povestirile sale multe amănunte interesante și despre profesorii din acea vreme. Așa Ioan Costea, poreclit Nițu, dela norme, era prea sever, dar foarte bun dascăl. Nicolae Marcu, închipuit și certăreț din fire, nu ducea

rului român după mintea întemeietorilor sei este menită a produce unitate întru mișcările noastre culturale; — a face, ca toți Românii — fără de nicio căutare la deosebiri, ce relațiunile vieții produc între straturile societății, — nu numai să cunoască, dară chiar să și simță această lipsă și punând cu toții umăr la umăr cu dragoste frățească să lucreze fie care după cele mai bune puteri ale sale spre înaintarea culturii noastre.

De aceea au dispus ei, ca adunările generale să se țină în locuri deosebite, acuzi într'un colț din crerii Carpaților răsăriteni ai Ungariei și a undulațiunilor interne și externe ale lor, acuzi într'altul, — ca așa dulcea noastră limbă română, acest criteriu distinctiv al nostru, să se desvoalte uniform și prin mijlocirea ei cultura poporului român să crească și înflorească.

Increderea aceea fatalistică în puterea de viață a națiunii noastre, acum după ce simțul național la toate popoarele s'a deșteptat și înflăcărat, după ce el a prins a opera cu atâta vigoare în toate direcțiunile ar pute deveni fatală pentru noi, mai ales dacă considerăm, că drumurile ferate și

electricitatea pătrund și unghetele cele mai retrase, și încredeții acelei mortărețe, de care poporul nostru era cuprins odinioară, nu-i mai lasă adăpost liniștit.

Frați bihoreni! ați primit Asociațiunea cu atâta căldură și iubire frățească. Dovadă viă, că sunteți pătrunși de scopul mareț, care-l urmărește ea. Fiă, ca și straturile cele mai adânci și mai retrase din jurul acesta și celelalte ținuturi ale Ungariei, locuite de Români, să ajungă la deplină cunoaștere acestui scop și cu dragă inimă să lucreze pentru realizarea lui. Așa puterile noastre se vor întări și încredăcina atât de afund, încât nime nu va fi în stare de a le smulge. Disponând de așa mijloace Asociațiunea noastră va putea lucra cu fruct spre conservarea și înflorirea limbei și literaturii române, și prin mijlocirea lor va putea răspândi în cercuri tot mai largi cultura, carea în zilele noastre înalță atât de mult pre cei ce o îmbrățișează cu devotament și nimiceste pre cei ce o ignorează.

Cu aceasta declar adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român de deschisă.

casă bună nici cu elevii, nici cu profesorii, încât și la guvern a fost pârât. Pe Timoteiu Cipariu toți studenții îl priveau ca o celebritate, și admirațiunea sa pentru Cipariu încă datează de atunci. Nu mai puțin admiră și pe Aron Pumnul,

prin 1851 se întoarce iar la Blaj, să-și continue studiile. Acum însă în școlile de aici dăinuia alt sistem de învățământ (*Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich*), introdus ca în toată țara, după care humanioarele și filosofia s'au înlocuit prin gimnaziul superior cu opt clase. I. M. Moldovanu primit în clasa VI gimnazială, își completează studiile și în 1853 trece cu succes strălucit examenul de maturitate.

Întrat la teologie, a fost trimis în seminarul central din Budapesta, unde rămâne numai un an; pentru al II-lea trece la Viena în seminarul greco-catolic. Aici însă se îmbolnăvește greu și la începutul anului 1855 se reîntoarce acasă bolnav, „aproape petrecut“, cum zicea dânsul. Acasă se supune la o cură strictă, care-i readuce sănătatea, încât poate să studieze mai departe; în sfârșit el termină cursurile teologice în seminarul din Blaj la 1857.

De aci înainte urmează treptele de înălțare, o viață de muncă neîntreruptă, care va rămânea pildă vie pentru toate vremile.

(Va urma.)

Vestea morții.

Se răspândise știri îngrijorătoare încă de cu seara, că starea sanitară a marelui bărbat prezintă simptome grave și nu se știe minutul iminentei catastrofe. Până adânc în noapte au veghiat prietini și admiratorii lui, așteptând cu inima strânsă, veștile bolnavului.

Cadrela negre dela poarta casei capitulare din piață, în care a locuit Ioan M. Moldovanu neîntrerupt dela moartea lui Cipariu încoace, au fost apoi dureroși soli și pentru ceilalți blăjeni, că domnul Moldovanu a încetat din viață.

Ca fulgerul s'a răspândit dureroasă știre. La început nu voiam să credem, deși eram pregătiți aproape de doi ani de zile la surpriza dureroasă. Cu toate acestea nu ne puteam da seama de clipele cele dintâiu, cari ne aduseră vestea morții părintelui Moldovanu. Dedați a avea pururea în mijlocul nostru pe acest bătrân veșnic tânăr, cu ochii ageri și privirea vioaie, care știa să ne animeze cu o vorbă spusă la timp, să ne entuziasmeze cu graiul lui neșovăitor pentru marile cauze ale neamului, era cu neputință să nu-l mai avem. Nu puteam crede, că nu o să-l mai putem aplauda la ședințele reuniunilor noastre de azi, unde expoșurile lui clare și convingerile ferme erau tot atâtea puncte de plecare în avântul nostru.

La adunările Casinei știa, cu firea lui veselă, cu vorbe de spirit, să decline onorurile și ovațiile ce i-le făceam entuziasmați de prezența lui de pretutindeni, unde se cerea interes pentru vre-o chestie, închegarea rândurilor și simț de demnitate. Până la adânci bătrânețe venea cu noi la adunările comitatului și cuvântările lui cuprinzătoare au fost tot atâtea clipe de înălțare sufletească pentru noi și de isvor de întărire pentru obștea românească.

O fire purtătoare de grijă a toate, un spirit veșnic viu, un om care știa, că Blajul și toate din jurul său sunt în mare parte opera mânilor sale, și își ținea de datorie a veghea până în capăt, ca Blajul să rămână pe calea demnității și a datoriei — între toate împrejurările — a fost Ioan M. Moldovanu.

Știam de mult că zilele îi sunt numărate, și când s'a sfârșit toate și Domnul Moldovanu a trecut la cele eterne, nouă nu ne venia să credem...

Rând pe rând răsar flămurile negre pe fronturile institutelor de învățământ, la casină, Patria, casa comunală, pe edificiile publice românești, pe turnurile bisericii catedrale tot atâtea semne, că e adevărată vestea și ireparabilă pierderea ce o am îndurat. Corporațiile școlilor și a tuturor reuniunilor din Blaj se întrunesc la conferența ad hoc, se fac parentările obișnuite, pe cari cei prezenți le ascultă cu lacrimi în ochi, apoi rând pe rând merg la casa mortuară unde își prezintă fiecare condoleanțele pentru trecerea la cele eterne a marelui defunct. La 10 ore se întrunește capitulul mitropolitan pentru a lua măsuri privitor la onorurile ce sunt a se da fostului prepozit și a lua act de ultimele dispoziții lăsate prin testament. Se hotărăște a se aduce la cunoștința clerului priu cercular voința din urmă a marelui defunct, pe care o dăm la alt loc a foii noastre.

Boala.

Ilustritatea Sa încă cu câțiva ani înainte de aceasta se simțea slăbit, nu numai în urma bătrânețelor ci cred că mai mult din cauza unei munci intelectuale încordate și continue — cea ce i-a produs o ușoară anemie, iar aceasta îi da naștere uneori la ușoare amețeli.

Dar mai ales cu 2 ani înainte de aceasta a început să se simtă din ce în ce mai slăbit, anemia să se pronunțe, și oarecum bătrâneța să o resimtă din ce în ce tot mai mult.

În vara anului trecut simțindu-se tot slab, în urma sfatului medical dat s'a hotărât

(cu destulă greutate) se urmeze un număr de scalde la Bazna de unde după 7 scăzi s'a reîntors acasă cevaș mai bine. Pe drum însă a fost apucat de un sughițiu care l-a chinuit 2 zile.

Sănătatea aparentă a Ilustrității Sale în urma scăzilor dela Bazna n'a fost de lungă durată — căci cu toată îngrijirea dată, boala l-a doborât la pat. Iar medicii îngrijitori Dr. Vasile Hăncu și Dr. Eugen Solomon în consultul ținut în urma unui examen medical amănunțit, pe lângă altele, au constatat în partea inferioară a flancului stâng o inflamație a intestinului gros foarte pronunțată, cecece adesea dădea naștere la diaree cu pierderi de sânge și ca urmare — o anemie și slăbire și mai mare. Toate vinurile tonice și feruginoase toate fosfolecitinele etc. prea puțin i-a ajutat.

Mai în urmă s'a declarat și o hemiplegie stângă în urma căreia n'a mai părăsit patul.

Aceasta paralizie după declarația Ilustrității Sale a avut-o și însași mama Dsale cu câteva luni înainte de moarte, care a murit tot cam la aceeaș vârstă.

Boala a suportat o în tot decursul ei cu multă resemnare și ca particularitate, în tot decursul lungii sale boale de 2 ani, facultățile intelectuale le-a avut clare și memoria foarte bună până în cele din urmă momente, afară de mici excepții.

Clipele ultime.

Sfârșitul marelui defunct a fost tot așa de lin, pe cât de fără prihană i-a fost viața întreagă. El s'a stins ca o candelă, care și-a consumat tot oleiul. Câteva pălpături — și flacăra vieții a încetat să mai ardă pentru veșnicie. Marele Micu Moldovanu a trecut în șirul vrednicilor săi înaintași, împodobind cu activitatea felurită și rodnică pe toate terenele vieții noastre publice, una dintre paginile cele mai ilustre ale istoriei noastre.

În zilele ultime, venerabilul nostru prepozit, pe care boala grea, ce puse stăpânire pe trupul lui, îl ținuse de mai bine de un an, se simțea foarte rău. Nutremântul lui se restrânse la lapte, iar din trupul său nu mai rămase decât oase.

Luni în 20 Sept. seara durerile nu erau suportabile; trimise de urgență după doctorul Eugen Solomon, care-l îngrijea cu multă atenție. Acesta constată cu multă durere, că sfârșitul se apropie. La 9 ore nepoata prepozitului Dna Livia cu soțul său dl A. C. Domșa sosiră cei dintâi. Păr. Domșa văzând că situația este critică, începu a ceti rugăciunile dela ieșirea sufletului. Unul după celalalt sosiră adv Dr. Maniu cu sora sa văd. Dr. Pop, și cassarul I. Moldovan, nepot al adurmitului, Iosif Moldovan, frate, și capelannul Vas. Moldovan cu soția Cornelia nepoata defunctului. Pulsațiile inimii se răreau tot mai tare, respirația se făcea tot mai scurt. Fața i-se palizia dar fruntea-i lată își păstra seninătatea. De odată doctorul făcu un gest cu mână, indicând că ultimele bătaii ale inimii sunt numărate. Ochii tuturor se umplură de lacrimi. Păr. A. C. Domșa recită deslegarea, în vreme ce sufletul marelui nostru prepozit se pregătea să zdrobească legăturile trupului.

La 11 ore fără 5' Ioan M. Moldovanu înceta de a se mai număra printre cei vii. Toți cei prezenți ingenunchiază rugându-se între suspine pentru cel adormit în Domnul.

Canonicii Dr. Victor Szmigelski și Dr. Izidor Marcu, avizați de moartea prepozitului, grăbiră spre a face ultimele dispoziții.

Pe catafalc.

Sicriul simplu, de lemn de stejar, în care se odihnesc osemintele repausatului Părinte Prepozit, e așezat în camera cea mare din aripa dreaptă a noiei zidiri capitulare. Nici o podoabă, — în afară de câteva cununii simple de flori naturale — nu-l împodobește. Patru luminări luminează fața senină, ca de ceară, a mortului, și clerici cetesc la picioarele sicriului Evangheliile Învierii.

Dorința din urmă a marelui defunct, a ascultat-o cu pietate Veneratul Capitulul nostru, deși credem, că a săvârșit o jertfă, cu aceasta.

Telegrame.

Brașov.

Pentru pierderea adânc simțită a întreg neamului prin moartea marelui și ilustrului canonic Moldovanu, primiți profundele noastre condoleanțe.

Gazeta Transilvaniei.

Oradea mare.

Moartea prepozitului mult meritat Ioan cândva Moldovanu, fiind pierderea bisericii și a neamului nostru, adânc mișcați, ne alăturăm jalei generale.

Florian Stan, prepozit.

Oradea mare.

Părtaș durerii neamului și a jalei bisericii românești pentru pierderea distinsului lor fiu și binefăcător, regret foarte că greutatea vremii nu-mi permit a veni, să dau și din a mea umilită parte cea de pe urmă onoare ilustrului frate și iubitului meu mentor, mutat dela noi.

Episcop Demetriu Radu.

Oradea mare.

Cu inima îndurerată exprim întregii familii condoleanțe sincere.

Episcop Demetriu.

(Dlui A. C. Domșa).

Cluj.

Primiți condolențe. Măne cu acceleratul sosesc eu cu directorul (Dr. Frâncu).

Dăianu.

(Dlui A. C. Domșa).

Cluj.

Impărtășim cu toții durerea veneratului Capitul, marele nostru acționar și patron, pentru pierderea ireparabilă a ilustrului prepozit Ioan M. Moldovanu și deplângem dimpreună cu întreg neamul și biserica apunere a acestui for luminător al Blajului istoric. În semn de doliu, delegăm reprezentanți la înmormântare pe vicepresedinte și directorul institutului.

Direcțiunea „Economul”.

Gherla.

Capitulul catedral de Gherla exprimă profundă condolință la moartea distinsului eruditului și generosului bărbat Ioan M. Moldovan, prepozit.

Georgiu, prepozit.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Augustin Gruția.